శ్రీరస్తు. 684

మా ని నీ మ ణి.

ఇది

పనప్పాకము - శ్రీనివాసాచార్యులు(బిఏ)గారిచే

రచితమైన పద్యకావ్యము.

894.8131
SRI-171

శ్రీవైజయంతినుండి తత్పత్త్రికాధిపతుల యనుమతిచేఁ

బునర్ముద్రితమైనది.

చెన్నపురి:

శ్రీవైజయంతిముద్రాశాలలో

ముద్రితము.

1897

వెల ౧ అణా.

శ్రీరస్తు.

మానినీమణి.

ఆ,వె. ఈ నగంబుపైన నెంతయుఁ దెగువమై
నిట్లు నిల్చి బయల నీక్షణంబు
నిలిపి యక్కట మాచి యులుకవు నీ చెలువ యె
వ్వరికి సతియొ యేల వడకు నొక్కొ? 1

తే,గీ. తన్ను వెన్నాడు చిఱుతలఁ వలిరుబోణి
చూచి కంపించి మగుడఁ దాఁజూచు బయల
నకట! దుఃఖంబు మోమున నలుముకొనఁగ;
నిట్టులాబాలురను గాంచి యేల యడలు? 2

క. ఆహా! కొండల నెఱియన్
బాహాటంబుగ నెగడెడు పటుభీకరమౌ
నాహవమును గని తానిటు
రాహువదనగతశశి యన భ్రమందెడునొక్కొ? 3

తే,గీ. దీని కిఁక సందియంబేమి? తెల్లనైన
యల్లకేతనంబౌకసమందుఁ బవన
చాలితంబుగా నెంతయు సంతసంబు
మోమునఁ జెలంగ నానందమునను జూచు. 4

క. అటుగాకది కన్నులకున్
దలుకునఁ గానఁబడెనియెడఁ దల్లడమొందున్

గుటిలాలక,యదియేలొకో
కటకట ! యీ సతిమగఁడలకలనన్ గలఁడో ! 5

క. అట్టులె యుండం బోలును;
గట్టలుకన్ వైరిసేనఁ గదనమునందున్
మట్టఁగ వచ్చిన పతికిన్
గట్టఁడు లరు లేమి సేయఁ గడఁగెద రొక్కో. 6

క. అని యెదఁ బొగులుచు నాతని
ననిఁ జూడఁ దలంచి పడఁతి యట నిల్చెనొకో !
మనమున భయములు నిగుడఁగఁ
దనయుల బాధలఁ గనంగఁ దరుణికి నగునే ! 7

ఉ. తల్లి ! యిదేల మమ్ము నరుదారుణకంటకసంవృతావనిన్
డిల్లపడంగఁ జేసెదవు, డిందెనె యక్కటికం బటంచు సం
ఫుల్లముఖాబ్జము ల్వనటఁ బొల్పుల వీడఁగఁ బల్కువారొ నా
నల్లనఁ దల్లిఁ గన్గొనుచు నక్కట ! కుందెద రల్ల బాలకుల్. 8

ఆ, వె. చీర కొంగుఁ బట్టి చెలిమిమై నల్లన
లాగుబాలురఁ గని లలన చింత
గూరు నకట ! వారి కేరీతిఁ దెలియును
దల్లియెడఁదఁ గలుగు తల్లడంబు. 9

క. అరుల దె పరుగిడువారలు,
కరమును మింటన్ ధ్వజమది కాంతుల నీనన్,
దరుణియు సంతస మెడఁదఁ గ
దిర మందస్మిత మలరఁగఁ దుఱుతునఁ జూచున్. 10

తే.గీ. "అరులు పాఱిరి, నాప్రియుఁ డురుజయంబు
నొందె, శ్రీనాథు కరుణచే నొనరె నేఁడె
నాకు మాంగల్యవిభవంబు, నాదుకుక్షి
లకును దమతండ్రి కౌఁగిలి లబ్ధ మయ్యె". 11

సీ. అని యాసతీమణి మనమునఁ దలపోసి మోదమాననమున మొలకలెత్తఁ
జిన్నికుఱ్ఱలఁ జూచి చెలువాఱుప్రీతి మైఁ గదియంగఁ జేయుచుఁ గౌఁగిలించి
హృదయంబుకరుణచే నెంతయుఁ గరఁగనోయనఁగన్నుఁగవబాష్పమలముకొనఁగ
గోటఁ గన్నీటిని మీటి పైఁటచెఱంగుచేఁ గన్నులఁ దుడిచి చెలిమి వెలయఁ
జటియలోఁ దననాథుని జాడ నెఱుఁగ
లేక కన్నులు విచ్చి యాలేమ నల్గ
డలను బరికించి పరికించి కలను విచ్చి
యునికిఁ గన్గొని పతిఁ జేర నున్నయెడను. 12

తే.గీ. కదనరంగంబు విడనాడి పదరి పాఱు
వైరివాహిని నొక్కఁడు భూరిబలుఁడు
పటుతరంబులౌ నారాచపటలి వింటఁ
గూర్చి యేయుచు నవివచ్చెఁ గొండదరికి. 13

క. మిలమిలమను కాంతు లడరఁ
బ్రళయాగ్నిచ్ఛటలఁ బోలి పటుతరతాపం
బలమఁగ దిశలన్ వచ్చెను
లలితాంగిదరికి ములుకులు లాఘవ మొనరన్. 14

ఉ. అక్కట! పుష్పముం దెగడు నందము మార్దవముం జెలంగఁ బెం
పెక్కిన యీ సతీమణికి నేగతి నిక్కటుమార్గణాళిచేఁ

జిక్కక నిల్వఁబోలు నిఁకఁ, జిన్నికుమారులఁ బ్రోచువారు లే
రిక్కడ,వీరిఁ గూల్చినోకో యీయములుకుంగములయ్యెఁ గ్రూరతన్! 15

క. అదె యా కాంతామణి ము
ల్కాడఁ దగులం బుడమిఁ దూలె;హిమకరనిభమా
వదనము తరుణికి వాఁడెను
హృదయమునందలి రుధిరము లెంతయు నుబ్బన్. 16.

క. పైఁటయు నెత్తుటఁ దడియఁగఁ
బాటలగంధికి నరుణిమ పాటిలె,నిసుఁగుల్
గాటపు వంతలఁ బొరయఁగ
మాటలులే కవనిఁ గూలె మానిని యకటా. 17

* * * * *

ఆ,వె. అంత వైరిసేన నతిముటి జక్కాడి
పాఱఁదోలి ప్రియను బాలకులను
జూడఁ గోరి శౌర్యశోణితనేత్రుఁడౌ
కండు తనబిడారుఁ గాంచ నేగె. 18

ఆ,వె. చెన్నుతఱిఁగి నిలిచియున్నట్టి డేరాను
గాంచి మేరలేని కళవళంబుఁ
జెంది డిగులుపూని కంది నల్గడలను
జూచి యెదుట నొక్కశూరుఁ గాంచి. 19

క. అను నాతఁడు "నాబాలురఁ
గొని నాప్రియ యెచ్చటఁ జనెఁ! గొందల మడరెన్
మనమున,నీకుం దెలిసిన
గొనకొని తెలుపవె!"యనంగఁ గూరిమి నతఁడున్. 20

తే,గీ. పలికె "నల్లదె మాపట్టు పర్వతంబు
మీఁదఁ గనుపట్టె నిప్పుడె మీపడంతి,
కాన నటఁ జూడఁ దగునయ్య గరిత"నంచు,
నంత నామాట విని యాతఁడగముఁ జేరి. 21

క. "ఏలొకో యీనగమున నిటు
బాలురఁ గూడికొని కరము బాధలుపడునో
వాలుఁగంటి"యటంచును
జాలిం దూలుచుఁ బిలిచెను "జానా"యనుచున్. 22

తే,గీ. నిసుఁగు లాయెల్గు నాలించి నిలిచి జనకుఁ
జూడ నద్దెసలను గాంచి "యీడ నున్న
వారమయ్య రమ్మ"నుచును బల్కునులివు
వినుచు నయ్యెడఁ జేరెను వీరవరుఁడు. 23

క. అంతం బాలుర తండ్రిని
జెంతం గని నోటఁ గరముఁ జేర్చుచు "జనకా!
వంతలఁ బొరలుచుఁ దల్లియు
వింతగ నిందె నిదురించె విను"మని పలుకన్. 24

క. జల్లన నొడ లమ్మానిని
నల్లనఁ గని కండ్ల బాష్ప మలమఁగ నెంతే
నుల్లము చెదరఁగ నిలిచెను
మల్లడిగొనుచింత నడలి మందునిపగిదిన్. 25

తే,గీ. అంత నొక్కింత తెలివొంది యవనిఁ గూలి
యున్నకనకాంగి దరిఁ జేరి యుస్సురఘుచు

నెంతయును నెత్తుటను దోఁగి వంతగూర్చు
చెలియ వదనంబుఁ బొడఁగాంచి పలుకు నతఁడు. 26

చ. "చెలియరో! నన్నుఁ గాంచి కడుఁ జెల్మిని బల్మటుఁ గౌఁగిలించి నా
యలసటఁ దీర్తువంచు నెద నక్కట! యెన్నితిఁ గాని నిన్ను నీ
మలవయి నిట్లు ఖేదమున బ్రమాన్పడి చూచెద నంచు నెన్న, నా
నలువ విధించెఁగా యిటులు నానొసటం గడునిర్దయాత్ముఁడై" 27

సీ. శీతాంశుకిరణాళిచేఁ దనచెలువంబుఁ దలఁగిన తమ్మిని బోలుచూమోము
వాతాహతిం దూలి భూతలంబున నొఱఁగినతీఁగెఁ బోలిన వనితమేను
నిశితాసికృత్తమై నిస్తులఁ బాసినచిగురులఁ బురడించు చెలువపెదవు
లతిమత్తసింధురవితతిచే నూడ్వంగఁబడుతూండ్ల సరిపోలు పడఁతి కేలుఁ
గాంచి చింతించి పలవించి కలవరించి
ములుకు నెదఁ జూచి చేఁజాచి తలఁకు దాఁచి
చివ్వనను దూసి మది గాసి చెలఁగ రోసి
బాలురం గాంచి శోకించి పలికె నిట్లు. 28

తే,గీ. "వరద! లోకైకరక్షక! వాసుదేవ!
భక్తజనఖేదపరిహారి! పార్థసచివ!
కరుణ యలరంగ నాదేవిఁ గావవయ్య
గరుడవాహన! శేషాహివరశయాన!" 29

తే,గీ. అనుచు శ్రీనాథుఁ జిత్తంబునందుఁ జేర్చి
పనవ,నొకబాలుఁ డాతనిపజ్జఁ జేరి
"తండ్రి! నిదురించుతల్లిని దగునె లేప
నిట్లు, నిదురవీడిన లేచు నింతయేల!" 30

క. అని పలుకఁగ నింకొక్కం
డను “తండ్రీ! యిదె కదలెడు నమ్మచరణముల్
కనుమా”యన నాతఁడు వం
తనడఁచి చూడఁగఁ బడంతితనువును గదలెన్. 31

తే,గీ. అంత నవ్వీరవరుఁడు దా ననుఁగుసుతుల
నుడుల నాలించి చింతలఁ గడపఁ దలఁచి
“శ్రీమనోహరు నెదఁ దాల్చి చెలఁగువారి
కకట! చింతలు దొట్టునే యనుచు” నెన్ని. 32

తే,గీ. లేచి పద్మాస్యఁ బరికించి లీల సరసి
రుహముపై నటించు నళినివహమునాఁగ
వదనమును గ్రమ్ముచికురాళిఁ బాణిఁ ద్రోచి
చుంచు దువ్వుచు నిట్లనె మించుకూర్మి. 33

క. “సకియా! కన్నులఁ దెఱచుచు
నిఁక నీ బాలురఁ గను; మెద నెంతయుఁ జింతన్
దుకతుక గ్రాఁగెడు నాకున్
వికసనమిడ వేల యింక వినవేల! చెలీ! 34

ఉ. కన్నులఁ జూడవేల యిటు గాటపు వంతల డిల్లపోవు న
న్నన్నులమిన్న! బాలురిదె యార్తిని గుందెద రింక నైన వా
రి న్నయమారఁగాఁ దిగిచి రెక్కొనుకూరిమిఁ గౌఁగిలింపఁగా
నెన్న విదేల? యీముఖులకు నేమనఁ జాలుదు నిన్ను నొంచెనే. 35

చ. చెలియరో! నిన్నుఁ గూడి యిఁకఁ జెందఁగ వచ్చు ముదంబటంచు నే
నెలమిఁ దలంచి రానకట! యీ కటుమార్గణఖిట్లు నీదు మే

నలయుఁగ పక్షమందుఁ జొఱ నర్మిలి నాకముఁ జేరఁ గోరి యీ
కలఁతల నాకుఁ గూర్చితివె, గాటపు వంతల బాలు రేడ్వఁగన్. 36

క. బాలా! నినుఁ బాసి పుడమి
నేలీల నసువులఁ దాల్చి యిఁక మనువాఁడన్ !
బాలుర నిన్నుఁ దలంచుచుఁ
మాలఁగ నెట్లోర్తుఁ జూచి తూఁగెడుమదిలోన్ ! 37

ఉత్సాహ. బాల! వాఁడి యైన ములుకు-వక్షమందుఁ జొచ్చినన్
నీలమేఘవర్ణు వరదు-నెమ్మిఁ దలఁచినావొ! యీ
బాలుర నిటు వీడి యేగ-భావమెట్టు లోర్చెనే!
జాలిఁ గుందుమమ్ము వేగ-సారసాక్షి చూడుమా. 38

ఆ,వె. అనుచు నెడఁదఁ బొగిలి యలమినశోకంబు
వలనఁ బనవి పనవి పద్మదళము
లందుఁ గ్రాలెడు హిమబిందువులను బోలెఁ
గనులఁ గ్రమ్ముబాష్పకణము లురల. 39

తే,గీ. చెలియ మోమునఁ దనమోముఁ జేర్చి హృదయ
మగల వాపోవు నాతనియందు విజయ
సారథి కరుణించె; భళిర! భూరిశోక
కృశితభక్తుల వీడునే కేశవుండు 40

ఉ. చందురుఁ డంబరంబు విడి చయ్యన నేగిన భానుఁ డుష్పరం
బందుఁ జెలంగఁ బద్మములు హారిగతిన్ వికసించులీల నా
సుందరి నేత్రముల్ దెఱచె శూరవరాఢ్యు వరుం గనంగ; నా
మందరధారిఁ జిత్తమున మానక కొల్చిన వంతలుండునే. 41

చ. వరదుని లోకరక్షకు నవార్యసుధీప్రదు నాశ్రితస్తవో
త్కరు నురుశౌర్యరంజితుని గామితదాయి ముకుందు మానిహృ
న్నిరతుని బాపదూరు సితనీరజనేత్రు రమామనోహరున్
నిరతముఁ గొల్చువారి కిల నెవ్వగ దొట్టునె భీతి గల్గునే. 42

తే,గీ. అంత నొకకొన్ని నాళ్లకు నతివ తేలు
కొనియె నావీరుఁ డెంతయుఁ గూర్మి శ్రీశుఁ
గొలువ, బుడుతల మదిలోన గుబ్బటిల్ల
ముదము, లిందిరానాధుఁడు సదయుఁ డగుట. 43

తే,గీ. మానినీమణి యనుకృతి నా నిశాట
గర్వపరిహారియైన శ్రీకాంతు కరుణ
చేత రచియించె నిట్టులు శ్రీనివాస
శర్మ సుకవివరేణ్యుల శరణు చొచ్చి. 44

క. బాలుం డీతఁడు వీనిని
బోలదె లాలింప ననుచు బుధులు ననున్ దా
మోలిన్ బ్రోవరె కరుణన్!
గోలన్ దిట్టఁ డగునొక్కొ కోవిదుల కెటన్! 45.

శ్రీరస్తు.

శివాజి

పనప్పాకము - శ్రీనివాసాచార్యులు (బి-ఏ) గారిచే

రచింపఁబడిన నూతన నాటకము.

వెల ౮ అణాలు.

పండితులయభిప్రాయములు.

ఆంధ్రభాషాసంజీవని పత్రికాధిపతులగు బ్రహ్మశ్రీ కొక్కొండ-వేంకటరత్నము పంతులుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

శివాజి నాటకము—ఇది, శ్రీమచ్చెన్నపురిలో నెలకొనియున్న వైజయంతీ ముద్రాశాలకును, వైజయంతీ నామక మాస పంచికకును, నధ్యక్షులై యున్న బ్ర॥ మ॥ పనప్పాకము-శ్రీనివాసాచార్యులు, బి. ఏ. గారిచే రచితము, ప్రకటితము, మఱి మాకుం బ్రేషితము. ఈగ్రంథంబుం బాగుగ నారసినారము. ఇందు నాందిగందనరినపద్యరత్నము ప్రస్తుతవస్తు బీజంబుగ ముద్రాలంకార ముద్రితమై బహ్వర్థధ్వనిభాసురంబుగం బరఁగుచుండుటవలన నెన్నిమాఱులు చదివినన్మాకుఁ దనివిదీఱకున్నది. కాన దాని నిటనుదాహరింతుము.

“ ఉ. శ్రీపతియంచు నేర్పుమెయిఁ జిత్తమునందలపోయలేకయా
పాపమతుల్ సుయోధననృపప్రముఖుల్ దనుఁగట్టఁజూచినన్

గోపముడంచిసర్వగుణగుంభితసన్నుతవిశ్వరూపముఙ్
చూపఁగఁజేసికౌరవులదుర్ణయమాఁపినకృష్ణుఁడోముతఙ్."

అని యింతరసవంతముగ నీ నాటకగ్రంథము నంతయు రచియించిన యేత
త్కృతికర్త ప్రౌఢకవి యయ్యును,

"ఆ, వె. కవియొచిఱుతవాఁడుఘననాటకసుమది
తాత్ములీరు, మేమొయల్పులైన
నటులమయ్యలార! నర్తిలిమావగు
తప్పులోర్చికనుఁడుదయదలిర్ప."

అను నీపద్యంబు వ్రాయుటందలంప,

"శ్లో. క్వసూర్యప్రభవోవంశః క్వచాల్పవిషయామతిః
తితీర్షుందుస్తరంమోహాదుడుపేనాస్మిసాగరమ్."

అను నీకాళిదాసకవీంద్రశ్లోకరత్నము జ్ఞప్తికివచ్చుచున్నది. పర్విష్ణువులిసచ్చ
రిత్ర మిట్టిదేకద!

పంచరత్నములు.

తే, గీ. ఖేచరోల్లాసమనుగద్యకృతినొనర్చెఁ
బద్యకృతినిసతీమణిభాసిలఁగను
జేసెనుశివాజినాటకమీసమయము
నందుఁగావించెశ్రీనివాసార్యుఁడౌర.

ఆ, వె కథయొవిరసమరయఁగడురసాభాసంబు
గాను గానఁబడెడుసైననీశి
వాజినాటకిమునుబరఁగించెఁబనపాక
శ్రీనివాసకవివరిష్ఠుఁడుగద.

క. ఈసరసుఁడుస్వాఖ్యాగమ
జ్ఞాసురవర్త్యైక్యకలనఁబట్టియొకో శివా
జీసన్నాటకమొనరిచె
నీసాయారోహణముననెగడుటనోకో.

ఉ. ఆపదఁజెందియున్నయపుడైనస్వజాతిదిధర్మమేదఁగా
నోపఁడుదానినేదుకొనునుత్తముఁడంచనితెల్పునుత్తమ
స్త్రీపతిగాఁగనొక్కనివరించిమఱొక్కనిఁబొందదెందునా
నీపరమార్థముందెలుపునీకృతిధర్మనిరూపకంబుగా.

క. పచపాకశ్రీనివాసా
స్యానిఁదత్కృతినిన్ శివాజినుసగుణమునుశ్రీ
జననితనుమధ్యప్రోచున్
దనువినుతించుటనుబిల్వనాథుఁడుప్రీతిన్.

అని కృతిం బ్రశంసించుచుఁ గృతికర్తనాశీర్వదించుచున్నాము.

శివుఁడర్ధనారీశ్వరుఁడగుటనో, యీశివాజినాటకము వెల యఱరూపాయెను.

బ్రహ్మశ్రీ వావిలాల-వాసుదేవశాస్త్రులుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ఉ. ద్రావిడవిప్రసూతిబహుతత్త్వరతందెలుఁగుంగ్రహించివి
ద్యావరుఁడైకవీంద్రుఁడయితండ్రికడం గురులొద్దభక్తితోం
తేవఱలంగస్వాన్యనృపనీతివిశేషములందికొంచుఁబు
ణ్యావహతీర్థమాడివిబుధాదృతుఁడౌబలెవైజయంతిలో.

క. అద్వైతిగురుండువిశి
ష్టాద్వైతిగురుండుసరిగనానందింపన్
హృద్వీథిశైవవైష్ణవ
పద్వనజములాశ్రయించుప్రతిభలుగంటే!

సీ. జగదీశకృపచజగతిపైసంభవంబనిలుపు నేతెంచినీదుతండ్రి
యన్యాయములు చననన్యాయములఁగొననోడవు నేకలిమిమీఁచదునుబలిమి
వైజయంతీరేఖవైజయంతీలేఖఁజెన్నొసంగెడునెనీచేతికలము
పతితేజ్యులమలంచిప్రతిపూజ్యతలువెంచిపలుకులు నేమీఁగుసుపలుకుతగకు
శోధితాంతఃకరణత,వయోఽధికుఁడని
పండితాన్వయమాత్రకబ్రాహ్మణుఁడని
చిత్రగతినాదెసనుమీకుమైత్రివోడమె
శ్రీనివాసదయావాసశ్రీనివాస !

తే,గీ. తత్త్వమారయనేరకతెగుడుమనుచు
ద్రవిడజనులుదెనుంగునుదప్పుపట్ట
నాంధ్రమునలంకరించివిఖ్యాతిఁగాంచఁ
త్యాగరాజుమొదలిసాటితమరెకలరు.

తే,గీ. తూర్పుపడమటికూటపుల్ తూయనతిచ
మత్కృతులుపంపితిరిభవత్కృతములు
సరసవచనామృతముగ్రోలిసంతతమ్ము
దీవనలిడెదమఁడెఁజిరంజీవులనుచు.

ఉ. రోఁపిడిమైమొగల్ పవుఁజుఁదూలిచికోనలఁబొంచిపాదుశా
రేఁపఁగఁగొండయెల్కయనిత్రిప్పలఁగూల్చితదీయసైన్యముల్
ప్రాపిడెస్వీయభూమికిశివాజి,శివాజి;తదూర్జితోన్నతుల్
రూపకరూపకంబుగనిరూఢమొనర్చినకీర్తిగాంచితే.

ఉ. దిక్కఱిసద్గుణంబుగనుదీనులఁబ్రోచుభవానియండమైఁ
జక్కనికేఁడుమూకలకుఁ,జాలనివేళనులోఁగియుక్కామదిం
ద్రెక్కనుక్షాత్రధర్మమునుద్రెంపకమేల్పడిదేశమేలునా
నిక్కపువస్తువారయఁగనింపదెసంతసమెట్టివారికిన్.

తే.గీ. నాతివిస్తరమును బూర్ణనీతినమ్ము
నాటకమీశివాజినిబుధులాదరింత్రు
మఱియుసర్వకళాతాల,మహితకీర్తి
వడసెదుసదీనిహృత్ప్రకటపఱిచి.

M. R. Ry. SREEMAN D. KRISHNAMA CHARLU GARU,

President, Sarasa Vinodini Sabha, Bellary, writes—
* * * I have gone through your beautiful Drama "Sivaji" with pleasure. Your father might have told you that I have myself dramatised the History of Sivaji. Our plots have nothing in common between them except the historical portion. Your progress from a prose writer to a poet and from a Poet to a Dramatist is very gratifying. * * *

బ్రహ్మశ్రీ కోలాచలం-శ్రీనివాసరావుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

సీసమాలిక.

మహమ్మదీయమతమహిమనుమహిలోనవ్యాపింపఁజేయఁగాఁబట్టుఁబట్టి
నౌరంగజేబనుయవనుఁడన్యమతంబునామావిశిష్టతనలియఁజేయ
మహారాష్ట్రమహి నేలుమహనీయుఁడుశివాజివానినిదండించివసుధలోన
హిందూమతంబును బొందింపఁబనిఁబూని వెఱవారఁదురకలఁదఱిమిపట్టి
కోటలుగట్టించికొనకొకతూరినిపాదుషాసభకేగిపౌరుషంబుఁ
జూపఁదలంచినశూరులుయవనులుబట్టిరి,పట్టితోవానిఁజెఱను
బెట్టిరియారీతిఁబెనుకాలమరిగెనుదుదకొకదినమునఁదోయజాక్షి
పాదుషాపట్టితాఁబ్రద్యుమ్నద్యుతిఁగేరుచెలువంబుఁగలశివాజినివరించి
కళ్యాణమునుఁగోరఁగఁగలికియీపనినీకుఁగాదుగాద"నిపల్కఁగంబుకంఠి
కామునిముల్కికిఁగడువెఱగందుచుఁగడలేనిమోహంపుఁగడిమిఁజూప
వంచనమాటలవంచించిపంపెనుగానియన్యస్త్రీనిఁగలయఁడయ్యెఁ

నిష్ఠాఁజెఱిపీసు వెనవ్రుఁగానూహించి భటులతోఁబలికెను బ్రాహ్మణులకు
భోజనంబిడవలెనోజమీరఁగ వారి రప్పింపుఁడని చెప్పి యొప్పగించి
ద్విజులను బిలిపించి తెలిపి రహస్యంబుగ గంపలో నాహారమంపినటుల
గొన్ని తూగులు సేసి కుటిలవృత్తి వహించి పుత్రునితోఁ గూడఁ బుట్టికనుండి
కారాగృహము వీడి కడఁజనె నీ వార్త పాదుషా విని మది భయముఁ బూని
భటులను బంపెను బటుబాహుబలయుతధీరుల శూరుల దిక్కు దిక్కు
నిటు కొన్ని దినములు చటులాహవక్రీడ సలువుచు యవనులఁ జంపి తుదకు
దైవవశంబున దివికేగె నది విని పాదుషా పట్టి తాపంబుఁ జెంది
మూర్ఛిలి మఱి లేచి మునిఁగె దుఃఖాబ్ధి నిపుడని సెవ్వనిఁ దానుబతిగఁ గోర
నను మఁ బ్రతిన వట్టె నాగడమిది యని యెవరెన్ని చెప్పిన హితము గాను
మది నెంచక శివాజి మహిమలు గొనియాడి రేవగల్లిటులుండ దైవవశత
భటులొక్క శిశువును బట్టి తెచ్చిరి వాని శంభాజి సుతుఁడని సంభ్రమించి
వానిపోషణ యందు వ్యసనంబు నేమఱిక న్నెగా బ్రదుకుచు మన్నె కెక్క
ననుకథ వంతయుఁ జనువారమృదుపద వాక్యచమత్కృతి వహిఁకి నెక్కు
లాగున వర్ణించి లాలితంబుగ వ్రాసి చదువువారలకును జవులుఁబుట్టఁ

గీ. జేసి వాసిఁ గనుచుఁ జెలిమి రెట్టింపఁగఁ
బొత్తమొకటి నాకుఁ జిత్తమలరఁ
బంపఁ జదివి నా దుభావంబుఁ దెలిపితి
నింగనుండి యిడితి వందనముల.

శ శి లే ఖ.

శివాజి, (నాటకము.)

మహారాష్ట్రప్రభువగు శివాజినిగుఱించి హిందూదేశచరిత్రములోనుండు కొన్ని యంశములం బట్టి శ్రీమాన్ పనప్పాకము శ్రీనివాసార్యకవివర్యుఁ డీనా

టకమును సంతరించెను. ఈబాలకవి యిదివఱకు కొన్ని వచనప్రబంధములు, కొన్ని పద్యకావ్యములను, వ్రాసి మనరాజధానిలోనుండు కవివర్యులచే సన్మానింపబడియున్నారు. వచనరూపముగా వీరువ్రాసిన ఖేచరోల్లాసము, పద్యరూపముగవ్రాయంబడిన సతీమణి వీరిపాండిత్యమును, కవననైపుణ్యమును జెప్పక చెప్పుచున్నవి. మఱి యిపుడు నాటకమును వ్రాసిరి. ఈనాటకముయొక్క రచనను బట్టిచూడఁగా శ్రీనివాసాచార్యులవారి కవనమునకు వన్నె హెచ్చుచున్నదని రసికులకు విశదమగుననుటకు సందియంబులేదు. వేయుమాటలేల, యీగ్రంథములను జూచునట్టిభాగ్యము మాకలవడినపుడు, మనయాంధ్రభాషకును, మనదేశమునకును మంచిదశవచ్చుచున్నదని నమ్మిహర్షించువారము. సింహము గర్భవాసమున సింగపుకొదమేగదా జన్మించును. అన్యథా సంభవించుట యీశ్వరసంకల్పమునకు విరుద్ధముకదా! కాఁగ్రెసు మహాసభ కగ్రాసనాధిపతిగనుండుటకును గవర్నరు జనరల్ గారిశాసన నిర్మాణసభకు మనరాజధాని తరపున మెంబరుగనుండుటకును, నవద్వీపములోనుండు పండితగోష్ఠిచే 'విద్యావినోది' యని ఘనతం గనుటకును, దగిన హానరబిల్ రాయబహద్దర్ శ్రీమాన్ పనప్పాకము అనంతాచార్యవర్య పుత్రరత్నమునకిట్టి భాషాభిమానము, పాండిత్యము, గలుగుట యబ్బురంబె. ఈనాటకమును మేము పలుమరు చదివి యానందించితిమి. కాళిదాసాది మహాకవులు వ్రాసిన గొప్పగ్రంథములను రసాభాసముచేసి, తర్జుమాచేయుటకంటె మన శ్రీనివాసాచార్యులవలె నూతన నాటకములను పాండిత్యముగలవారు వ్రాసి లోకోపకారులగుట శ్రేయము.

బ్రహ్మశ్రీ శృంగారకవి సర్వారాయఁడుగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—

ఈ వ్రాసితిగద్యపద్యములఁగ్రాలసతీమణి,మున్ను ఖేచరో
ల్లాసముగద్యఫక్కి వఱలంబొసఁగించితి,విష్టనాటకం
బైసముకూరఁజేసితిశివాజిచరిత్రము,శ్రీనివాస! నీ
కేసరిచెప్పనొప్పు! నిఁకనిల్లతనర్పుమిసార్థకాఖ్యతోఁ.

మ. సకలాలిత్యయుక్తగౌరవయుతప్రక్రియాల్వాకసం
పంభాషాఘటితంబలంకరణశోభాప్త్రిమాధుర్యసం
లితలంబౌరసయుక్తియుంబొసఁగునీదివ్యచ్ఛివాడంచం
ద్రపగుంగావ్యకుమారికాభరణపత్త్రప్రాయమైయుర్వరన్.

M. R. Ry. P. RAMA RAYANINGARU, M.A. OF KALAHASTI WRITES :—

I thank you for sending me a copy of your *Sivajee*. Accept my warmest congratulations once again, for having distinguished yourself as the author of an interesting work.

Like your *Sateemani*, your *Sivajee* is a desirable departure from the ordinary run of the Telugu Literary productions. In this, I believe we have for the first time, a Telugu Historical Play, worth the name. And I am very glad to say, you have done in every way ample justice to the play.

M. R. Ry. K. AIYAR OF MADRAS WRITES :—

I had the good fortune to go through your recently published drama viz., "*Sivajee*".
In poetic diction, your drama is far superior to your own *Sateemani*. The conduct of Sivajee is highly acceptable and that of Neesa, the daughter of Aurangazeeb, admirable. On the whole your drama may be considered as a success. Please accept this stanza as a poor but sincere tribute to your merits:

ఉ. చేకొనవస్తుమాటకవిశేఖరచిత్తమెలర్పఁగోత్తస
పాకమునందునుక్తివిత్రవాయుఁగ నేర్పువహ్నిపయోగావన